

אוצר הנפש

** *		
19:51	18:35	י-ם
19:54	18:59	ת"א
19:54	18:47	חיפה
19:52	18:58	ב"ש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הפרשה

מעשרות – סוד הנתינה היהודית

בפרשת ראה קוראים על מעשרות – מעשר ראשון צריך לתת ללוי, מעשר שני מעלים ואוכלים בירושלים, בשנה השלישית והשישית במחזור השמיטה במקום מעשר שני יש מעשר עני שנותנים לעני, ליתום, לאלמנה ולגר. בסוף כל שלש שנים צריך וידוי מעשרות. הכל מתחיל מ"עשר תעשר". חז"ל דורשים – "עשר" בשביל שתתעשר.

המעשרות שנותנים הם בעצם היסוד והשרש של מצות צדקה. צריך לתת – יהודי הוא משפיע. שאלו את הרבי איך מגדירים יהודי – והרבי הסביר שיהודי הוא מי שמשפיע בעצם, הוא נותן בעצם. יש אחד שהוא מקבל בעצם, זה גוי. מי שמשפיע, שנותן, כל החיים שלו, כל החיות שלו, היא לתת, להשפיע, להעניק – הוא יהודי. מי היהודי הראשון? אברהם אבינו, שנקרא בתנ"ך "האדם הגדול בענקים" – הוא מעניק לכולם, רק נותן לכולם, זה כל ענינו בחיים. הוא מכניס אורחים, "ויטע אשל בבאר שבע". הוא נותן ונותן ועל ידי כך הוא מפרסם אלקות – "ויקרא שם בשם הוי' אל עולם". הכל מטבע הטוב להיטיב. זה "עשר כדי שתתעשר" – ה' רוצה שניתן, ומבטיח שאם ניתן הוא גם יתן לנו. הוא יתן לנו עוד ועוד כדי שנוכל לתת עוד ועוד – "והריקותי לכם ברכה עד בלי די".

(מוצאי יו"ט ראשון של סוכות ע"ו)

התלבטות על מעבר ישיבה

שאלה: אני מתלבט בנוגע למעבר לאחת הישיבות של הרב. יש לי שיקולים לכאן ולכאן – לימודיים, חברתיים וגם הרצון ללמוד ב'מוסד של הרבי' – ואיני מצליח להגיע להחלטה. אשמח לעצה והדרכה.

תשובה: בכל כיוצא בזה – שאלה לגבי מעשה שיש בו משום שינוי משמעותי במצבו הנתון של האדם, ואינו מצליח להכריע את הספק לפי שיקול דעתו מה ה' רוצה ממנו באמת – חז"ל אמרו כלל גדול (וגם הרבי כותב כך): "שב ואל תעשה עדיף" (ובכל זאת, לכתחילה, על האדם להתבונן עד שיבין בעצמו "מה רוצה באמת" – לשון הרבי – וכאשר יש לו יראת שמים מסתמא מה שהוא רוצה באמת זה גם מה שה' רוצה ממנו באמת).

לכן אם אינך יכול להכריע (גם לאחר תפלה לה' מעומקא דלבא שיאיר את עיניך) עצתי שתשאר (במנוחת הדעת, בהשתדלות להסיח את דעתך מטרדת הספק לעת עתה) בישיבה בה אתה לומד עד סוף זמן חורף, ואז תשקול מחדש "מה רוצה באמת" ויקוים בך "מהוי' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ".

(מתוך מענות ותשובות פר' וישב פ"ה)

ואז תשקול
מחדש "מה
רוצה באמת"
ויקוים בך
"מהוי' מצעדי
גבר כוננו
ודרכו יחפץ"

אוצר הפתגם

ה' נתן לנו בחירה כדי שתהיה העלאת מ"נ, "אתערותא דלתתא", כמו בסדר של הפסוק "אני לדודי [באתערותא דלתתא, ואז] דודי לי [באתערותא דלעילא]", שהשיא שלו בעשרת ימי תשובה הרמוזים ב-י של "לי" (כנודע שסופי התיבות של "אני לדודי דודי לי" רומזים ל-40 ימי הרצון מר"ח אלול עד יום כיפור).

אוצר התבונה

חודש אלול – "המלך בשדה"

בחדש אלול מתעצמים עם המשל של "המלך בשדה", ממשמשים בו וטועמים בו בכל פעם טעמים חדשים:

משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין (ויכולין) כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם...

כאשר רוצים לעמוד על משמעותה של מלה יש לחפש את ההופעה הראשונה שלה בתורה, והשדה הראשון בתורה מופיע במעשה בראשית (בתחלת הסיפור השני) – "וְכָל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרֵם יְהוָה בְּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר הוֹי' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לְעֹבֵד אֶת הָאֲדָמָה". בזהר הקדוש נדרש "וכל שיח השדה",

דא משיח ראשון, טרם יהיה בארעא, 'וכל עשב השדה טרם יצמח', דא משיח שני". כלומר, "שיח השדה" ו"עשב השדה" הם דוגמה מובהקת של "המלך בשדה" – מלך המשיח שבשדה.

"משיח ראשון" הוא משיח בן יוסף, "שיח השדה" שצריך להיות "בארץ" – עניינו הוא כיבוש וישוב הארץ, גאולת הארציות. "משיח שני" הוא משיח בן דוד, "עשב השדה" שצריך לצמוח ("יצמח") – "צמח שמו ומתחתיו יצמח".

ידוע שהרמב"ם מחבר את שני המשיחים לדמות אחת, שבתחלתה ("משיח ראשון") היא "בחזקת משיח", העוסק בפעולות הנדרשות בארץ, ובסופה ("משיח שני") היא "משיח ודאי", אשר "עשה והצליח" וצומח לצמח אדיר.

גם במשל המלך בשדה יש שתי בחינות בפני המלך – "מקבל את כולם בסבר פנים יפות" וגם "מראה פנים שוחקות לכולם". משיח בן יוסף, שהיה "יפה תאר ויפה מראה", הוא ה"פנים יפות" של המלך. הארץ נגאלת כאשר ה' מקבל את פעולותינו הטובות בסבר פנים יפות ו'מגיב' אלינו כפי שמורגש דווקא בארץ ("אָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ דִּרְשׁ אֶתָּה תִּמְיֵד יְעִינִי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מִרְשִׁית הַשָּׂנֶה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה"). משיח בן דוד, "בדחנא דמלכא" המשחק ומכרכר בכל עוז לפני ה', הוא ה"פנים שוחקות" של המלך. כאשר ה' מאיר לנו את פניו השוחקות, משתף אותנו בשחוק והשעשוע שהיה בכל מה שעבר בעולם, הוא הופך את כל צרות הגלות, מנחם עליהן ומצמיח מתוכן את הגאולה האמתית והשלמה.

(ה' אלול תשפ"ד)

אוצר הסיפור

הבאת שלום בין איש לאשתו | רבי מאיר שמחה מדווינסק

נביא כמה סיפורים על רבי מאיר שמחה הכהן (ד' באלול) שהשתדל בכל כוחותיו להביא שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו.

מאושר היה כשעלה בידו להשכין שלום בחיי המשפחה, והיו מקרים שעוררו תמהון בעיני אחרים: הרב משה שקרוטא היה מספר, שהיה עד ראייה למקרה דלקמן: פעם באו לביתו של רבי מאיר זוג צעיר, ורמ"ש נכנס אתם לחדר מיוחד. ואחרי ששהו שם כשעה, בקע מהחדר קול רנה בלויית רקיעת רגלים. הרב שקרוטא היה סקרני לדעת מה נעשה שם. הציץ בחור שבדלת, והנה לפניו מחזה מתמיה: שלשתם רוקדים ומזמרים בצוותא...

כאשר הזוג עזב את הבית. אמר רמ"ש להרב שקרוטא: בל יפלא בעיני כבודו, על ששהיתי זמן ממושך עם הזוג. הם מנבדי העיר והוריהם הם ידידי, והבעל רוצה לגרש את אשתו על לא דבר. דברתי הרבה על לב הבעל. והסברתי לו, כי אין כל עילה כאן לתביעת גרושין, וסוף סוף אחרי מאמצים מרובים השפעתי עליו שישלים עם אשתו, ובכדי לחזק את השלום רקדתי אתם יחד מסביב לשלחן ושרנו בצוותא. ואני מקוה. שהשלום יהיה בר-קיימא...

אצל זוג צעיר ממשפחה חשובה, שהיה להם ילד בן חמש, נתערערו יחסי המשפחה. הם באו אל רמ"ש לסדר להם גט, והורי האשה בקשו ממנו, שיפעל להחזרת שלום הבית. רבי מאיר שמחה נאות לבקשתם, והזמין אליו את הזוג וילדם. בבואם לביתו שוחח אתם שעה ארוכה, אולם דבריו לא השפיעו, והם סירבו להשלים. אז לקח רמ"ש את הילד. הושיבו על ברכיו ונכנס אתו בשיחה ואף שיחק עמו. מחזה זה הסעיר את לב ההורים, ומתוך התרגשות פרצו בבכי. הזוג הביעו לרמ"ש את תודתם הלבבית על התערבותו האבהית, והודיעו לו, שהם יצייתו לעצתו להשלים ביניהם.

פעם בא אל רבי מאיר שמחה זוג צעיר מבני העיר, והבעל דרש גירושין.

רמ"ש הרבה לדבר על לב הבעל שישלים עם אשתו. אולם דבריו היו ללא הועיל. או פנה אל הבעל ואמר: הסתכל נא בעינייה היפות של אשתך. בל תהיה פזיז בהחלטתך, חשוב ושקול בישוב הדעת את צעדך. הלא אם תפרד ממנה, תתגעגע אח"כ אליה ותתחרט על מעשיך. הבעל נתרשם מאד מדברי רבי מאיר שמחה, נמלך בדעתו והשלים עם אשתו, וכל ימי חייו היה אסיר לרב על עצתו הטובה.

עד כדי כך היה רצונו של רבי מאיר שמחה עז להשכין שלום בין איש לאשתו. בחינת "ונקלותי עוד מזאת, והייתי שפל בעיני... ועמם אכבדה!"

(מתוך עלון "נפלאות" פג)